

Liliana A. Białach

Państwowa Szkoła Wyższa im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej jako ośrodek kreujący rozwój lokalnej przestrzeni społeczno-gospodarczej

Streszczenie

Powołanie przed 13 laty – 1 sierpnia 2000r. – Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej, było wydarzeniem przełomowym, o niebagatelnym znaczeniu dla kształtowania warunków życia w miejscu jej funkcjonowania. Wyższa uczelnia otwarta na środowisko stała się pomysłodawcą rozwijania różnych form aktywności i inicjowania procesów sprzyjających lokalnemu rozwojowi.

Przesłanką takiego stanowiska jest uznanie edukacji, a przede wszystkim szkolnictwa wyższego za kluczowy element rozwoju indywidualnego i społecznego. Uczelnia oprócz realizacji funkcji edukacyjnej podejmuje współpracę z pracodawcami i instytucjami rynku pracy w opracowywaniu programów nauczania oraz uwzględniania w ramach zajęć potrzebę praktycznego doświadczenia. Działania te wynikają głównie z powiązania z otoczeniem społecznym i chęcią reagowania na płynące z jego strony oczekiwania.

Bialska uczelnia rozwija również współpracę na arenie międzynarodowej, dzięki której corocznie wzrasta liczba zagranicznych studentów podejmujących tu naukę. Owocuje to pogłębianiu umiejętności społecznych i międzykulturowych oraz zwiększaniu zdolności do zatrudnienia osób w niej uczestniczących. Zachęcanie studentów, nauczycieli akademickich i naukowców spoza Unii oraz rozwijanie nowych form współdziałania pozytywnie wpływa na wizerunek szkoły i miasta oraz może być ważnym źródłem dochodów.

Władze uczelni mając świadomość, iż korzyści z rozwoju może zapewnić jedynie współdziałanie na linii szkoły wyższe – biznes – samorząd, rozbudowuje sieć współpracy z innymi szkołami wyższymi w regionie, biznesem regionalnym i lokalnym, ale także z władzami samorządowymi, włączając się w rozwiązywanie problemów miasta i regionu.

Słowa kluczowe: edukacja, rozwój, współpraca

Wstęp

W strategii „Europa 2020”, związanych z nią inicjatywach przewodnich oraz w nowych zintegrowanych wytycznych, za zasadnicze pole działań Unii zmierzających do osiągnięcia inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu uznano wiedzę. Przesłanką dla takiego podejścia jest fakt, że edukacja, w szczególności szkolnictwo wyższe związane

z badaniami naukowymi i innowacyjnością, odgrywa kluczową rolę w rozwoju indywidualnym i społecznym, kształcąc wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz aktywnych obywateli. Europa potrzebuje ich, aby tworzyć miejsca pracy, zwiększyć wzrost gospodarczy i zapewnić sobie dobrobyt. Instytucje szkolnictwa wyższego są zatem kluczowymi partnerami w realizacji strategii Unii Europejskiej, która ma doprowadzić do wyjścia z kryzysu i utrzymania wzrostu gospodarczego. Główny cel nakreślony w strategii „Europa 2020” określa, że do roku 2020, 40% młodych ludzi (w wieku do 34 lat) powinno posiadać wykształcenie wyższe. Obecny poziom kwalifikacji jest zbyt niski, by zaspokoić przewidywany wzrost liczby miejsc pracy wymagających wiedzy specjalistycznej i zwiększyć konkurencyjność Europy w świecie¹.

Realizacja wspólnych europejskich dążeń możliwa jest przy pełnym zaangażowaniu poszczególnych państw członkowskich, z zachowaniem suwerenności w sprawach organizacji systemu szkolnictwa oraz treści i programów nauczania. Odpowiedzią na tak ważny problem mogą być zmiany ustroju edukacyjnego oraz powstawanie wyższych uczelni w środowisku oferującym możliwości i warunki rozwoju.

W dzisiejszych czasach kiedy „zwiększa się polaryzacja rozwoju w układach terytorialnych, ponieważ tylko niektóre miejsca – głównie metropolie, ale także i niektóre specyficzne mniejsze ośrodki – oferują warunki [...] rozwoju do poziomów w zasadzie nieosiągalnych przez większość pozostałych układów terytorialnych” [Gorzela 2007, s. 101], jedynie niektóre miejsca zdolne są aktywować postęp.

Rozwój kształcenia w PSW w Białej Podlaskiej

Na tym większą uwagę i uznanie zasługuje Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, funkcjonująca w regionalnej przestrzeni od 13 lat. Została powołana pod nazwą Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w dniu 1 sierpnia 2000 r. i rozpoczęła kształcenie 345 studentów na 4 specjalnościach: język angielski, język niemiecki, zarządzanie przedsiębiorstwem, organizacja i obsługa turystyki i rekreacji oraz na studiach podyplomowych z zakresu: nauczania informatyki, przedsiębiorczości, pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej. Od początku działalności określiła swoją tożsamość w stosunku do bezpośredniej praktyki edukacyjnej, przede wszystkim zaś do profesjonalnej nauki w obszarach języków obcych, informatyki oraz przygotowania studentów do pełnienia roli skutecznych menadżerów swobodnie poruszających się w problematyce prowadzenia przedsiębiorstw, gospodarki lokalnej, krajowej i globalnej.

Uczelnia nie pozostaje obojętna wobec otoczenia, wobec kultury oraz jego potrzeb. Działania o charakterze celowym i świadomym, podejmowane są

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego i Komitetu Regionów. Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia- plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego, Bruksela 2011.

przez PSW pod kątem potrzeb oraz oczekiwań środowiska lokalnego. Ich zasięg i treść w znacznym stopniu zostały uzależnione od zaangażowania, aktywności i prężności funkcjonowania społeczności lokalnej, poziomu jej świadomości co do roli i znaczenia uczelni wyższej w procesie rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego otoczenia, i - jednocześnie - od potencjału samej uczelni, trafności w „odczytywaniu” sygnałów płynących ze środowiska, w którym uczelnia działa. Funkcje regionalne przybierały zatem postać dwustronnych związków zadaniowych obejmujących - z jednej strony - czynności realizowane przez uczelnię, wywierające wpływ na dokonujące w regionie procesy ekonomiczne, społeczne, kulturowe i pedagogiczne, z drugiej zaś - zadania płynące z regionu ku uczelni, wywołujące zmiany w jej wewnętrznym funkcjonowaniu. Można zatem przyjąć, iż te dwustronne działania składają się na pełnienie wobec siebie służebnej roli: szkoły wyższej wobec społeczeństwa oraz środowiska lokalnego - wobec uczelni. Zgodne realizowanie wspólnie podejmowanych zadań to wyraz troski obydwu stron o rozwój i kształt jednocześnie przestrzeni lokalnej, jak i samej szkoły wyższej, o współtworzenie warunków umożliwiających ten rozwój. Wykonywanie przez uczelnię tego rodzaju misji podnosi jej rangę, ważność oraz prestiż, potwierdzając tym samym społeczną przydatność. Reagując zaś na zapotrzebowanie społeczne - wzbogaca swą ofertę edukacyjną i poszerza płaszczyzny swej aktywności. Ponadto, w sytuacji mnogości i daleko posuniętej unifikacji szkół wyższych realizując funkcje regionalne uczelnia buduje i wzmacnia swoją własną tożsamość i odrębność [G. Kapica, M. Kapica 2011].

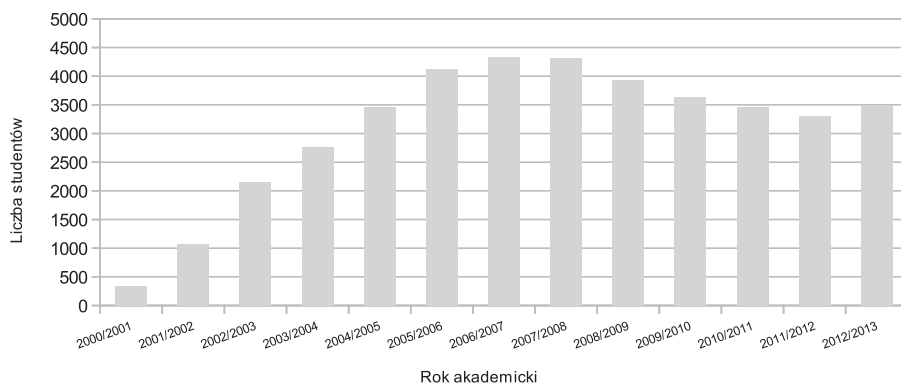
Owa tożsamość uczelni posiada cechy lokalne, a edukacja w PSW - zwłaszcza po utworzeniu nowych kierunków, jest szansą dla edukacji w regionie². Pojęcie regionu rozumiane w ujęciu geograficznym, to „jakaś ograniczona przestrzeń, która oznacza się pewnymi, charakterystycznymi cechami” [Kwaśniewski 1987, s.67]. Region w kontekście geograficznym jest zazwyczaj punktem wyjścia wszelkich badań i analiz. Nakreślona granicami przestrzeń charakteryzuje się bowiem typowymi sposobami gospodarowania, elementami życia kulturalnego, naukowego, edukacyjnego. W sensie socjologicznym region jest synonimem zbiorowości, istotą której jest poczucie odrębności i więzi opartej na emocjonalnym stosunku do zamieszkiwanego terytorium. Rozumiejąc zatem pojęcie geograficznie i socjologicznie, PSW w Białej Podlaskiej funkcjonuje w powiązaniu z regionem realizując swoje podstawowe funkcje.

Wiodącą funkcją jest funkcja edukacyjna, spełniająca się poprzez tworzenie lokalnego i regionalnego kapitału intelektualnego oraz kadr dla społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy³. Kształcenie dobrych specjali-

² 1 października 2001 r. uruchomiono trzy kolejne specjalności: informatyka stosowana, pedagogika społeczna, oraz pielęgniarstwo, w 2003- ratownictwo medyczne, 2006- socjologię, 2007- zdrowie publiczne (od 2011- również studia II stopnia), 2008- rolnictwo, 2011- bezpieczeństwo narodowe, 2012 - budownictwo, ekonomia, 2013- gospodarka przestrzenna i fizjoterapia. Dane uzyskane z Sekcji Promocji i Kształcenia Ustawicznego PSW w Białej Podlaskiej.

³ Gospodarka oparta na wiedzy (*knowledge-based economy*) to określenie współczesnej gospodarki, w której wiedza rozumiana jest jako zdolność do działania i odgrywa decydującą rolę w stymulowaniu rozwoju gospodarczego i społecznego każdego regionu [Matusiak, 2005, s. 57-59].

stów z zakresu informatyki, ekonomii, ochrony zdrowia, pedagogiki, rolnictwa, budownictwa, którzy będą zatrudnieni w różnych dziedzinach gospodarki, kultury, administracji jest silnie związane z aktywizacją gospodarczą regionu, a transfer nowych informacji jest czynnikiem jego rozwoju [Malewska 2000, s. 12-13].

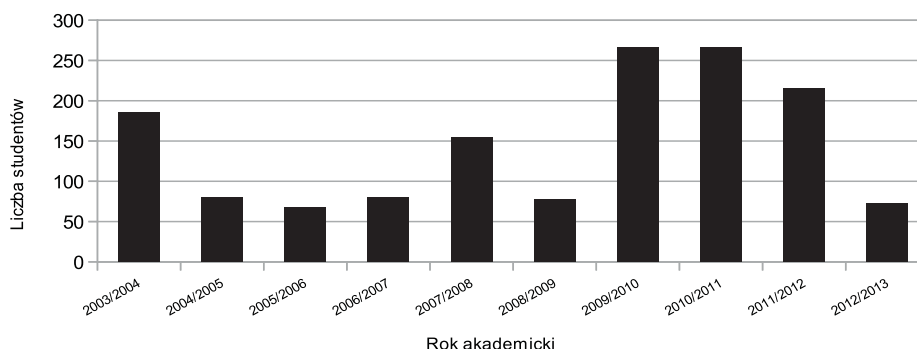
Wykres 1. Studenci studiów I i II stopnia w latach 2000/2001 – 2012/2013
źródło: dane uzyskane z Działu Spraw Studenckich PSW w Białej Podlaskiej.

Obecnie, w roku akademickim 2012/2013 w PSW na studiach I i II stopnia uczy się 3.504 osoby. W porównaniu z rokiem 2000/2001 jest to wzrost ponad 10-krotny. Tendencja corocznego zwiększania się liczby studentów podejmujących tu naukę trwała do roku 2006/2007, osiągając ilość 4328. W kolejnych latach następował systematyczny spadek, który można przypisać pewnym nowym elementom na rynku szkolnictwa wyższego, jakie zaistniały po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej:

- negatywny wpływ zjawisk migracyjnych w zjednoczonej Europie, z masowym udziałem polskiej młodzieży;
- niekorzystne uwarunkowania demograficzne;
- możliwość wchodzenia uczelni zagranicznych do Polski oraz odpływ polskich studentów na studia zagraniczne [Woźnicki 2007, s. 46].

Trend uległ zmianie dopiero w roku akademickim 2012/2013, przy czym do osiągnięcia stanu liczbowego z rekordowego roku 2006 brakuje 824 osoby (patrz wykres 1).

W przypadku studiów podyplomowych, których oferta jest bardzo bogata - gdyż obejmuje takie dziedziny jak: pedagogika, ekonomia, zarządzanie, filologię, informatykę i rolnictwo, sytuacja przedstawia się bardziej dynamicznie, przy czym ten rodzaj kształcenia największą popularnością cieszył się w latach 2009/2010 i 2010/2011. Wówczas na różnych kierunkach było 266 słuchaczy.

Wykres 2. Studenci studiów podyplomowych w latach 2003/2004 – 2012/2013
źródło: dane uzyskane z Działu Spraw Studenckich PSW w Białej Podlaskiej.

Poszukiwania kierunków studiów

Zainteresowanie kształceniem uwarunkowane jest między innymi przez czynniki ekonomiczne. Wybierając kierunek studiów młodzi ludzie kierują się z pewnością przede wszystkim swoimi zainteresowaniami i predyspozycjami. Jednak równie ważna jest przyszłość, jaka czeka na nich zgodnie z wybranym zawodem. Odpowiadając sobie na pytanie czy uda im się zdobyć dobrą pracę i jakie będą zarobki, coraz częściej podejmują decyzję o wyborze konkretnego kierunku świadomie, przewidując korzyści jakie mogą osiągnąć studiując wybrana dziedzinę. Ci, którzy zdecydują się zdobyć tytuł inżyniera, mają obecnie najlepsze perspektywy na rynku pracy. Polska i Europa cierpi na brak absolwentów uczelni technicznych. Dlatego oferta białskiej uczelni np. w dziedzinie nauk ekonomicznych, technicznych, wpisuje się w realizację specjalności szczególnie poszukiwanych na rynku. Absolwenci kierunku budownictwo są fachowcami z zakresie budowy i eksploatacji obiektów budownictwa ogólnego i przemysłowego. Posiadają umiejętności organizowania procesu inwestycyjnego, prowadzenia remontów i oceny stanu technicznego budynków, a po uzyskaniu niezbędnej praktyki zawodowej i zdaniu odpowiednich egzaminów przed okręgową komisją kwalifikacyjną Izby Inżynierów Budownictwa mogą ubiegać się o przyznanie uprawnień budowlanych.

Ogromne zapotrzebowanie na rynku pracy na informatyków, a co się z tym wiąże, perspektywa atrakcyjnych zarobków – często tuż po zakończeniu edukacji jest powodem, dla którego absolwenci szkół średnich wybierają ten kierunku rozwoju zawodowego. Nie bez znaczenia jest również fakt, w toku przeprowadzonej w listopadzie 2006 roku kontroli, Państwowa Komisja Akredytacyjna, wydała pozytywną ocenę w sprawie jakości kształcenia na kierunku tym studiów prowadzonym w Państwowej Szkole Wyższej.

Zapotrzebowanie na inżynierów czy finansistów nie jest domeną jedynie Polski. Podobny „głód na fachowców” z tych dziedzin odczuwany jest w Unii Europejskiej, Rosji oraz krajach Bliskiego Wschodu. Według najnowszego raportu opublikowanego przez Work Service, informatyka jest czołową wśród 15 branż,

w których, w perspektywie najbliższych 3-5 lat zapotrzebowanie na pracowników będzie wzrastać. Sytuacja na rynku pracy w branży IT jest spowodowana ogromnym popytem na absolwentów kierunków technicznych. Z tego powodu Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego uruchomiło program stypendialny, mający na celu zachęcić młodych ludzi do podjęcia studiów na kierunkach technicznych - tzw. listę kierunków zamawianych. Według danych resortu w 2012 roku listę najczęściej wybieranych kierunków studiów otwiera informatyka, która zanotowała jeden z najwyższych skoków popularności - okazując się najszybciej rozwijającym się kierunkiem studiów w naszym kraju⁴.

W PSW w Białej Podlaskiej realizowany jest projekt „Budownictwo - kierunek zamawiany”, który zyskał pozytywną ocenę Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, wygrywając fundusze na jego realizację w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celami szczegółowymi projektu są:

- podniesienie wiedzy matematycznej i fizycznej na kierunku budownictwo,
- zwiększenie motywacji do osiągania wysokich wyników w nauce,
- polepszenie praktycznego przygotowania studentów do potrzeb rynku pracy,
- zwiększenie międzynarodowej mobilności akademickiej studentów,
- zwiększenie atrakcyjności studiowania na tym kierunku.

Chociaż studia filologiczne są trudne i wymagające, to nie brakuje fascynatów kunsztu języka chcących studiować tę dziedzinę w białskiej PSW. Wysoko rozwinięte kompetencje językowe są dziś w cenie, a znajomość języków obcych stanowi poważny atut zwłaszcza na początku kariery zawodowej. Umiejętność komunikowania się przynajmniej w jednym języku obcym nie tylko zwiększa szansę na znalezienie pracy, ale również wpływa na wysokość zarobków. W bardzo wielu przypadkach jest przekładana nad posiadane doświadczenie zawodowe. Bierze się to z faktu, iż w wielu zawodach można wyszkolić człowieka w stosunkowo krótkim czasie, natomiast biegłe posługiwanie się językiem to kwestia kilku lat systematycznej pracy.

W odniesieniu do filologii angielskiej i rosyjskiej specjalności obejmują szeroki wachlarz, który pozwala na wykształcenie prawdziwych fachowców, kreatywnych, o doskonałej wiedzy, rywalizujących w środowisku zawodowym⁵.

Zainteresowaniem wśród młodzieży cieszą się również kierunki związane z ochroną zdrowia: pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, zdrowie publiczne. Zaspokojenie potrzeb zdrowotnych ludności stanowi jedno z podstawowych zadań funkcjonowania społeczeństwa i państwa, a wykwalifikowana kadra medyczna jest gwarantem właściwego wywiązania się z odpowiedzialności za zdrowie obywateli.

⁴ <http://www.chip.pl/news/wydarzenia/umowy-i-fuzje/2012/12/deficyt-na-ryнку-pracy-informatyko-w-moze-siegnac-nawet-30-proc>, (07.04.2013).

⁵ Studenci filologii angielskiej oprócz specjalizacji nauczycielskiej mają do wyboru jedną z trzech specjalizacji dodatkowych: glottodydaktyczną, literacko-kulturową i tłumaczeniową, natomiast na kierunku filologia rosyjska kształcenie odbywa się w specjalizacjach: nauczycielskiej i język rosyjski w biznesie.

Przygotowaniu absolwentów do zmieniających się wymagań rynku pracy służy rozwijanie inicjatywy i przedsiębiorczości u studentów, powiązane z zasadą łączenia kształcenia ogólnego oraz zorientowanego na kształcenie umiejętności i zdolności do wykonywania konkretnych zadań. Dotyczy to głównie zadań realizowanych w ramach różnych form pracy zespołowej dla osiągnięcia celu użytecznego [Woźnicki 2007, s. 48].

Współpraca z zagranicą

Studiujący w bialskiej uczelni mogą brać udział w programie Erasmus, który od roku 2007/2008 jest częścią programu Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji i doskonalenia zawodowego „Uczenie się przez całe życie” (LLP – *the Lifelong Learning Programme*). Powstał w 1987 roku jako program wymiany studentów. Wspiera międzynarodową współpracę szkół wyższych, umożliwia wyjazdy studentów za granicę na część studiów i praktykę, promuje mobilność pracowników uczelni, stwarza uczelniom liczne możliwości udziału w projektach wraz z partnerami zagranicznym. Uczelnie prowadzące wymianę studentów lub pracowników mogą uzyskać dofinansowanie na działania związane z organizacją wymiany, np. na promocję, przygotowanie (organizacyjne, językowe) wyjeżdżających, opiekę nad studentami przyjeżdżającymi z zagranicy, w tym np. kursy języka polskiego, czy programy „integracyjne”⁶.

Tabela 1. Studenci PSW w Białej Podlaskiej korzystający z wymiany w ramach programu Erasmus

Rok akademicki	Liczba studentów wyjeżdżająca na praktyki (SMP)	Liczba studentów wyjeżdżająca na studia (SMS)
2007/2008	8	
2008/2009	10	
2009/2010	15	
2010/2011	14	
2011/2012	14	2
2012/2013	19*	4
2013/2014	20*	6*

* liczby dotyczą wyjazdów zaplanowanych.

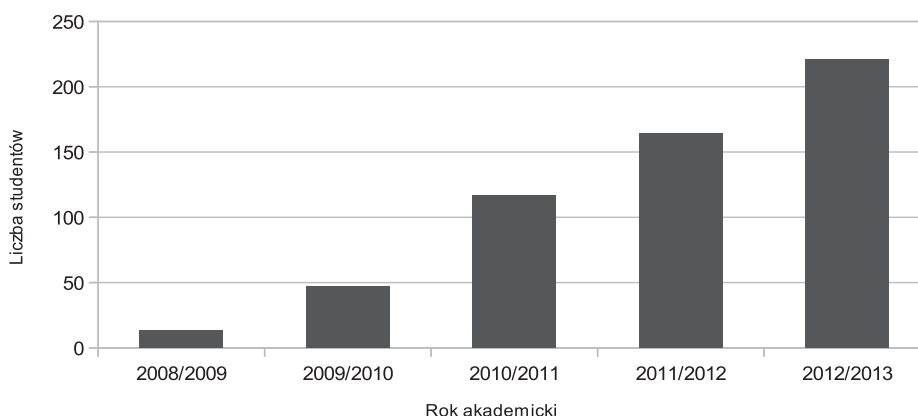
źródło: dane uzyskane z Sekcji Projektów i Funduszy Europejskich Dział Współpracy z Zagranicą PSW w Białej Podlaskiej.

Program Erasmus oferuje studentom dwa typy mobilności: wyjazdy na studia (SMS) oraz na praktykę (SMP). Powyższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby studentów korzystających z programu w poszczególnych latach.

Rozwojowi współpracy transgranicznej sprzyja mobilność studentów i pracowników dydaktycznych także tych spoza Unii Europejskiej. Bialska PSW od 5 lat przyjmuje studentów – cudzoziemców. Liczba ich corocznie wzrasta począwszy do roku akademickiego 2008/2009 kiedy przyjęto 13. W kolejnych latach:

⁶ www.erasmus.org.pl (12.04.2013).

47, 117, 164 i 221 (patrz wykres nr 3). Mobilność edukacyjna sprzyja pogłębieniu umiejętności zawodowych, społecznych i międzykulturowych, zwiększeniu prestiżu, wzajemnego zaufania oraz wzrostowi zdolności do zatrudnienia. Może być również źródłem dochodów dla uczelni. Poprzez otwarcie na studentów z zagranicy szkoła działa również na rzecz podniesienia swojej konkurencyjności.

Wykres 3. Studenci cudzoziemcy

źródło: dane uzyskane z Działu Spraw Studenckich PSW w Białej Podlaskiej.

Ułatwieniu dostępu, poprawie warunków zatrudnienia i możliwości rozwoju studentów, pracowników naukowych i dydaktycznych z innych państw służą zawarte przez uczelnię liczne porozumienia z podmiotami zagranicznymi. Należą do nich: Preszowski Uniwersytet, Państwowy Uniwersytet im. A.S. Puszkina w Brześciu, Narodowa Akademia Zarządzania Państwowego przy Prezydencie Ukrainy Lwowski Instytut Regionalny Zarządzania Państwowego, Wyższy Prywatny Ekonomiczno- Prawniczy College w Barnowiczach, Państwowy Uniwersytet Baranowicki, Państwowy Uniwersytet im. I. Franki we Lwowie, Jurgijski Instytut Technologiczny w Rosji, Międzynarodowy Wydział Przygotowawczy do naboru na Uczelnie Wyższe Ukrainy i Polski, Białoruski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej, Łucki Narodowy Uniwersytet Techniczny, Wołyński Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku, Państwowy Uniwersytet Medyczny w Grodnie, Państwowy Uniwersytet Toribio Rodriguez de Mendoza de Amazonas, Chachapoyas w Peru, Tarnopolski Uniwersytet Medyczny im. I. Ya. Horbaczewskiego w Tarnopolu, Państwowy Techniczny Uniwersytet w Witebsku, Centrum Naukowo- Metodyczne „Nauka Dwojga Narodów” w Dnietropietrowsku, Międzynarodowe naukowo-edukacyjne i innowacyjno- technologiczne konsorcjum wyższych instytucji medycznych oraz instytucji kultury fizycznej i sportu reprezentowane przez Rektora Wyższej Instytucji Edukacyjnej, Prezesa Rady Konsorcjum, Członka Korespondenta Narodowej Akademii Nauk Medycznych Ukrainy, Ministerstwo Edukacji - Centrum Stosunków Międzynarodowych na Białorusi.

Zakres współdziałania obejmuje: wymianę pracowników i studentów, współpracę naukową i dydaktyczną, kulturalną, sportową, promocję i informację o działalności PSW na terenie innych państw, organizowanie spotkań, pokazów promocyjnych z osobami zainteresowanymi studiowaniem w PSW, staże

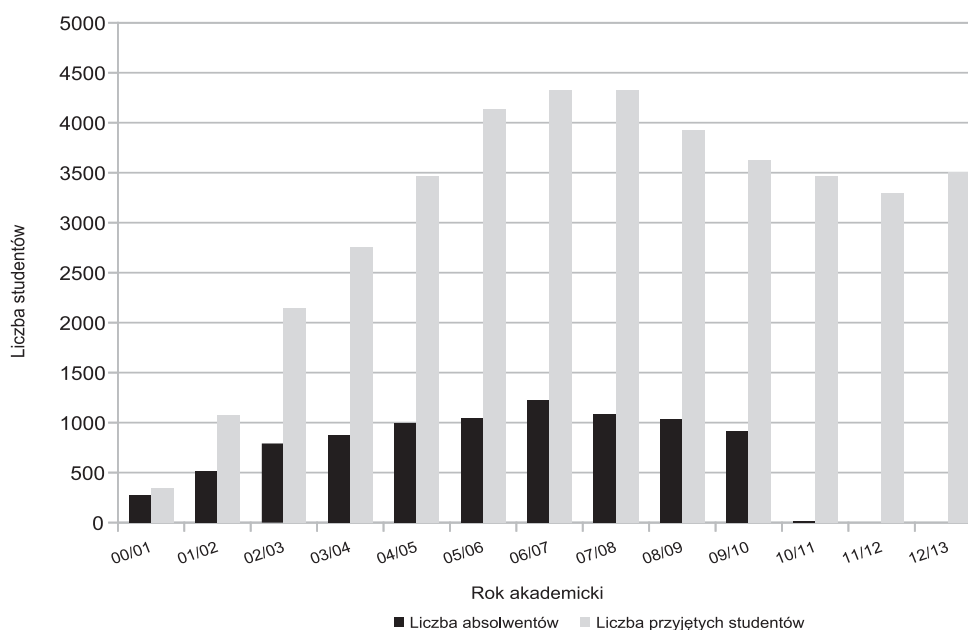
naukowe doktorantów i wykładowców, prowadzenie wykładów, wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjnych w procesie nauczania i badaniach naukowych, wymianę wydawnictw, publikacji, przygotowanie wspólnych projektów, prowadzenie badań naukowych nad efektywnością kształcenia, wspólne pozyskiwanie środków unijnych⁷.

PSW poprzez uczestnictwo w międzynarodowej współpracy, przyczynia się skutecznej promocji miasta, której zasięg ma wymiar nie tylko lokalnym czy regionalnym ale również międzynarodowy.

Efekty działań edukacyjnych

Bilans lat 2000-2013 w dziedzinie edukacyjnej PSW można byłoby uznać za pozytywny, gdyby nie niski odsetek absolwentów. Zredukowanie liczby osób przedwcześnie przerywających studia wyższe stanowi wyzwanie dla władz uczelni. Jednakże zwiększenie aspiracji i osiągnięć nie może być przedmiotem działań tylko na poziomie szkolnictwa wyższego; sukces zależy także od polityki na rzecz poprawienia wyników kształcenia na wcześniejszych etapach edukacji i ograniczenia przedwczesnego kończenia nauki.

Jednakże ci, którzy zdobyli wyższe wykształcenie mogą liczyć na sukces na rynku pracy, bądź mają większe szanse na rozwój kariery w ramach zawodu, który wykonując jednocześnie podnosili kwalifikacje.

Wykres 4. Porównanie liczby studentów przyjętych w poszczególnych latach do liczby absolwentów
źródło: dane uzyskane z Działu Spraw Studenckich PSW w Białej Podlaskiej.

⁷ Informacja uzyskana z Biura Organizacyjno-Prawnego PSW.

Fakt ten potwierdzają liczby zatrudnionych osób, które legitymują się dyplomem PSW, bądź ukończyły tu studia podyplomowe. I tak wśród państwowych lub samorządowych jednostek działających w regionie, najwięcej, bo 36 absolwentów uczelni zatrudnia Izba Celna w Białej Podlaskiej. Następnie w kolejności są: Urząd Miasta w Białej Podlaskiej – 20, Urząd Skarbowy w Białej Podlaskiej – 8, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – 8 i Urząd Miasta w Międzyrzeczu Podlaskim – 4⁸. Zatrudnianie osób kończących kierunki lub specjalności adekwatne dla danego regionu (np. specjalność obsługa graniczna) jest nie do przecenienia, szczególnie w sytuacji dużego miejscowego bezrobocia.

Studenci zanim zostaną pracownikami miejscowych firm i instytucji, odgrywają bardzo istotną rolę w kontekście lokalnego i regionalnego rozwoju. Są konsumentami na rynku artykułów spożywczych, wynajmu mieszkań, gastronomicznym, komunikacyjnym, rozrywki, sportu i rekreacji, usług edukacyjnych, zakupu sprzętu komputerowego, artykułów biurowych, podręczników, korzystania z ksero itp. Roczne zasoby finansowe, którymi dysponują studenci stanowią niebagatelną kwotę stanowiącą ok. 15% rocznego budżetu Białej Podlaskiej⁹.

Z myślą o swoich przyszłych studentach z inicjatywy PSW, która pragnie inwestować w kapitał intelektualny młodzieży i dzieci, w roku 2005 zostało utworzone Akademickie Liceum Ogólnokształcące mieszczące się w nowoczesnym budynku uczelni i korzystające z jej oferty naukowej i bazy dydaktycznej. Ponadto, aby wspomóc rozwój i dostęp do wiedzy wszystkim dzieciom w Białej Podlaskiej i okolicy przed trzema laty utworzono Uniwersytet Dziecięcy „Dzieci Przyszłości”. Patronat nad inicjatywą objęła Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej. Uniwersytet dziecięcy ma za zadanie przyciągnąć szczególnie te dzieci, które nie miały dotychczas kontaktu ze światem uniwersyteckim. Uniwersytet „Dzieci Przyszłości” prowadzi misję w miastach, które są ośrodkami uniwersyteckimi, a jednocześnie przez swoją lokalizację, tworzą możliwość wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci wiejskich, które do większych ośrodków dojechać by nie mogły. Tak, jak w innych miastach w Europie, dzieci z sąsiednich powiatów w wieku 6-12 lat mogą wziąć udział w serii wykładów i warsztatów, otrzymać indeks swojej uczelni i wejść w fascynujący świat nauki¹⁰.

Inną, zasługującą na uznanie inicjatywą, było utworzenie w 2005 roku Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Powstał w odpowiedzi na potrzeby ludzi, którzy zakończyli karierę zawodową, osób samotnych, by stworzyć im możliwości udziału w: procesie edukacyjnym w zakresie różnych dziedzin wiedzy, realizacji osobistych zainteresowań, utrzymaniu sprawności psychicznej i fizycznej, życiu kulturalnym i społecznym, a także włączyć je do systemu kształcenia ustawicz-

⁸ Dane liczbowe uzyskane na podstawie ustawy o informacji publicznej.

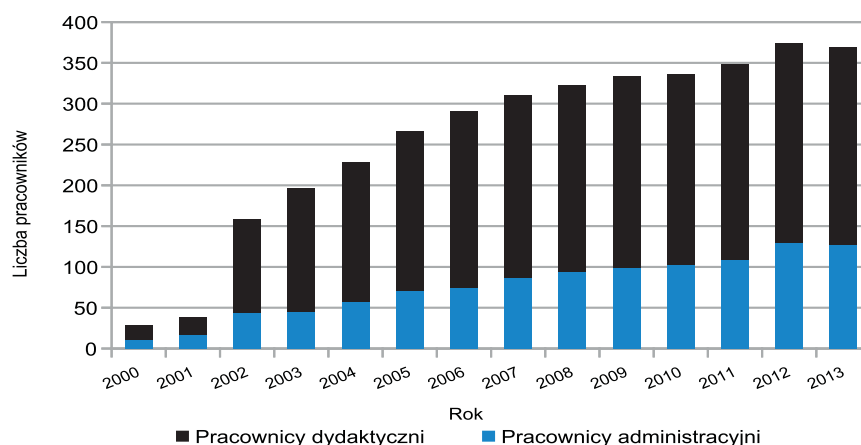
⁹ przyjęto średni miesięczny koszt utrzymania studenta na poziomie 800 zł, zaś budżet miasta Biała Podlaska na rok 2013 to 227 mln zł http://umbialapodlaska.bip.ezeto.eu/bip/80_umbialapodlaska/fckeditor/file/budzet/budzet%202013/Projekt%20budzetu%202013//uzasadnienie.budzet.pdf (13.04.2013).

¹⁰ http://www.dzieciprzyszlosci.pl/Biala_Podlaska/historia-uniwersytetow-dzieciwych.html, (14.04.2013).

nego. Aktywizacja intelektualna, psychiczna, fizyczna słuchaczy, nauka zdrowego życia i wdrażanie profilaktyki gerontologicznej, podejmowanie działań na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych – to główne cele działalności UTW. Wszystkie podejmowane działania mają służyć rozwiązaniu poważnego problemu społecznego jakim jest poprawa jakości życia ludzi starszych¹¹.

Uczelnia jako pracodawca i instytucja rynku pracy

W kontekście rozwoju regionalnego i lokalnego białska szkoła wyższa jest jednym z istotniejszych pracodawców. W 13 letnim okresie funkcjonowania obserwuje się stały wzrost liczby pracowników - zarówno nauczycieli akademickich jak i osób na stanowiskach administracyjnych (patrz wykres nr 5). W roku 2000, kiedy uczelnia rozpoczynała działalność zatrudniała 29 osób: 18 to kadra dydaktyczna (w tym 5 profesorów, 3 doktorów i 10 magistrów) i 11- administracyjna. Obecnie w PSW pracuje 396 osób z czego 242 to wykładowcy (54 profesorów, 97 doktorów i 91 magistrów). Dla 285 pracowników (160 nauczycieli i 125 pracowników administracyjnych) uczelnia jest podstawowym - a w zdecydowanej większości – jedynym miejscem pracy.

Wykres 5. Struktura zatrudnienia w PSW w latach 2000-2013

źródło: dane uzyskane z Sekcji Kadr PSW

Praca ze studentami jest motorem aktywności dla kadry dydaktycznej. Stymuluje do twórczego działania, chęci podejmowania pracy w kierunku osiągnięcia wyższych stopni naukowych oraz wzmocnienia zaangażowania w naukę. Dowodem na to jest fakt uzyskania przez 37¹² zatrudnionych na uczelni magistrów stopnia naukowego doktora.

Rola PSW jako lokalnego pracodawcy przekłada się bezpośrednio na poprawę sytuacji zatrudnienia w regionie, zwiększenie konsumpcji oraz ożywienie lokalnego rynku usług, wzrost dochodu funkcjonujących lokalnie firm.

¹¹ http://utw.pswbp.pl/?page_id=10&language=pl.(14.04.2013).

¹² Dane uzyskane z Sekcji Kadr PSW.

Wykorzystanie funduszy europejskich

PSW w Białej Podlaskiej systematycznie ubiega się o środki unijne na wykonanie różnego rodzaju projektów badawczych, szkoleniowych oraz mających na celu przyspieszenie tempa rozwoju gospodarczego, budowanie konkurencyjności i znaczenia regionu. W okresie ostatnich 7 lat uczelnia otrzymała dofinansowanie w wysokości blisko 40 milionów złotych na realizację ponad 20 projektów. Jednym z pierwszych był projekt „Adaptacja pomieszczeń budynku administracyjnego na potrzeby biblioteki PSW w Białej Podlaskiej”, który został dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach funduszu Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego w wysokości 789 929,98 zł., przy czym całkowita wartość wynosiła 1 293 124, 98zł¹³. Ponad 17 milionów złotych otrzymała uczelnia na realizację projektu „Centrum Badań nad Innowacjami w zakresie zdrowia, technologii informatycznych oraz źródeł energii odnawialnej - infrastruktura badawcza przy PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej”. Dzięki pieniądząom pochodzącym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej powstały nowoczesne laboratoria, pozwalające Białej Podlaskiej konkurować z najlepszymi ośrodkami badawczymi w Polsce.

W styczniu 2012r. uczelnia rozpoczęła kolejną inwestycją w ramach projektu „Regionalne Centrum Badań środowiska, rolnictwa i technologii innowacyjnych Eko-Agro-Tech”, w ramach którego funkcjonować będzie Laboratorium Analiz Środowiskowych, Laboratorium Analiz Biologiczno-Żywnościowych, Laboratorium Mechaniki, Budowy i Eksploatacji Maszyn. Realizacja przedsięwzięcia zakłada zwiększenie zainteresowania podmiotów gospodarczych kwestiami wdrażania innowacji, rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy, poprawę atrakcyjności gospodarczej regionu. Projekt w swoim kształcie ma doprowadzić do realizacji 12 projektów badawczych, rozwojowych i celowych, wdrożenie nowoczesnych technologii, innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach oraz zapewnienie dostępu do zaplecza badawczo-rozwojowego¹⁴. Koszt inwestycji szacowany jest na 17,6 mln złotych, a kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to ponad 14,8 mln.

Na uwagę zasługuje również projekt „Zintegrowany System Zarządzania Uczelnią z infrastrukturą publicznego dostępu do Internetu”, w ramach którego powstało Publiczne Telecentrum. Wyposażone jest w 30 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, skanerami, drukarką, kopiarką, z których mogą korzystać zarówno studenci jak i osoby spoza uczelni. Infrastruktura bezprzewodowego dostępu do Internetu, pozwala na korzystanie z niego wszystkim zainteresowanym. Dopełnieniem systemu są kioski informacyjne - multimedialne komputery umożliwiające studentom pozyskiwanie aktualnych informacji m.in. z Działu Spraw Studenckich czy Kwestury¹⁵.

¹³ Dane uzyskane z Sekcji Projektów i Funduszy Europejskich PSW.

¹⁴ <http://porpw.parp.gov.pl/index/more/29315> (21.04.2013)

¹⁵ <http://www.pswbp.pl/index.php/pl/o-uczelni/baza-dydaktyczna> (21.04.2013).

Organizowane corocznie konferencje naukowe stały się specjalnością PSW. Przedsięwzięcia są w dużej mierze współfinansowane ze środków unijnych. Spośród licznych wymienić należy konferencję będącą uwieńczeniem projektu badawczego „Determinanty aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych zamieszkałych na obszarach wiejskich w województwie lubelskim”. Celem sympozjum była identyfikacja oraz charakterystyka czynników mających wpływ na podejmowanie aktywności zawodowej przez osoby niepełnosprawne, ich analiza oraz wypracowanie innowacyjnych rozwiązań.

Środki finansowe pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczone są również na pogłębianie integracji mieszkańców Euroregionu Bug. Celem projektu „Szlakiem dawnych kultur i religii - spotkanie integracyjne studentów Uniwersytetów Trzeciego Wieku z Białej Podlaskiej i Grodna” było wspieranie bezpośrednich kontaktów mieszkańców obszarów przygranicznych, poznania walorów krajoznawczych i historii terenów.

W ramach Programu Współpracy Transgranicznej na lata 2007-2013, PSW w Białej Podlaskiej wspólnie z Katedrą Geografii Ekonomiczno-Społecznej i Turystyki Państwowego Uniwersytetu im. Aleksandra Puszkina w Brześciu zrealizowała projekt „Szlak rowerowy - Śladami Nadbużańskich Tajemnic”¹⁶. Rezultatem inicjatywy jest zwiększenie wykorzystania transgranicznego potencjału turystycznego, stworzenie platformy wymiany informacji, doświadczeń, wytyczenie i znakowanie ścieżek rowerowych po stronie polskiej i białoruskiej, wydanie map, przewodników turystycznych, co w konsekwencji stymulująco wpływa na rozwój terenów przygranicznych i poprawę sytuacji.

PSW oprócz działań promujących region poprzez organizację konferencji, wydawanie publikacji czy podejmowanie współpracy na arenie międzynarodowej jest także lokalnym podmiotem realizującym bieżące zakupy towarów (np. urządzenia komputerowe, wyposażenia pracowni dydaktycznych) i usług (np. zaprojektowanie i wykonanie różnego rodzaju robót budowlanych), inwestorem.

Bialska szkoła wyższa to również społeczność naukowa, która dzięki swej kreatywności, inicjatywom wnosi wkład w rozwój regionu i miasta oraz buduje jego markę. Władze Białej Podlaskiej mogą wykorzystać obecność PSW w swoich materiałach promocyjnych i informatorach. Kampania billboardowa pod hasłem *PSW w Białej Podlaskiej w gronie najlepszych w kraju* wskazuje na możliwości studiowania w tym mieście na dobrej uczelni i zachęca maturzystów do podjęcia tu nauki. Należy podkreślić, że oferta skierowana jest do potencjalnych studentów z województwa lubelskiego oraz województw sąsiednich. Korzyścią dla miasta jest również usytuowanie szkoły w budynkach byłych Zakładów Przemysłu Włókienniczego „Biawena”, ich rewitalizacja, budowa nowych obiektów w ramach Campusu uczelni tj. Domu Studenta oraz Centrum Badań nad Innowacjami. Obecność Białej Podlaskiej na mapie ośrodków akademickich w Polsce to dla miasta sprawa istotna i prestiżowa, to- jak powiedział prezydent Andrzej Czapski - „jeden ze znaczących wyróżników miasta”¹⁷.

¹⁶ <http://www.szlak-rowerowy.pswbp.pl/> (21.04.2013).

¹⁷ <http://www.opinieuczelniach.pl/z-zycia-uczelni/pokaz/id/508>, (22.04.2013).

Podsumowanie

Wyższa uczelnia, bez względu na rodzaj reprezentowanych dyscyplin naukowych, jest instytucją szczególną, kierującą się własną misją i respektującą zasadę służby społecznej, instytucją, która odwołując się do wielowiekowych tradycji, działa nie dla zysku, ale dla dobra publicznego. Odgrywa rolę kulturotwórczą i ma wielki udział w rozwoju cywilizacji. Ale to także przedsięwzięcie, które działanie jest mocno uwarunkowane ekonomicznie i podlega rygorom gospodarki rynkowej. Jest również instytucją użyteczności publicznej, o szczególnym charakterze, której fundamentem działania jest zasada twórczości [Woźnicki 2007, s. 19-20].

13 lat funkcjonowania PSW w Białej Podlaskiej udowodniło potrzebą powołania do życia - na tak zwanej prowincji - uczelni zwiększającej dostęp do studiów dla młodzieży uboższej, albo wywodzącej się z miejscowości oddalonych od dużych ośrodków akademickich. Pokazało, że może ona poprawnie współdziałać z lokalnym rynkiem na wysokim poziomie dydaktycznym, umiejętnie wyważając proporcje między teorią a praktyką, mocno osadzonej w środowisku gospodarczym i społecznym kształcącej praktycznie, odpowiadającej na potrzeby miejscowego rynku pracy, oddziałującej na rozwój regionu w sensie naukowym i kulturotwórczym.

Literatura:

1. Gorzelak G. (2007), *Strategiczne kierunki rozwoju Polski Wschodniej*, [w:] *Ekspertyzy do Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, t. I, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa
2. Kapica G., Kapica M., *Eunomia*, nr 1(50)/styczeń 2011, Funkcjonowanie szkoły wyższej w środowisku lokalnym, (<http://www.raciborz.com.pl/art24317.html>) (06.04.2013)
3. Kwaśniewski K. (1987), *Integracja społeczności lokalnej*. Opole
4. Malewska E. (2000), *Funkcje niepaństwowej szkoły wyższej* [w:] *Rola i wpływ wyższej uczelni na rozwój społeczny i ekonomiczny regionu*. Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej Olsztyn, 26 maja 2000r., Olsztyn.
5. Matusiak M. (2005), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
6. Woźnicki J. (2007), *Uczelnie akademickie jako instytucje życia publicznego*, Warszawa